

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی های اقتصادی

اثر چالش های اقتصادی چین بر بازار محصولات شیمیایی

چین با سهم ۲۴ درصدی از مصرف مواد شیمیایی جهان در سال ۲۰۱۷، بزرگترین مصرف کننده این گروه از محصولات در جهان است. بنابراین، کاهش رشد اقتصادی چین به طور قابل توجهی بازار مواد شیمیایی جهان را تحت تاثیر قرار می دهد. اگرچه، تولید ناخالص داخلی پایین تر و مقررات سخت گیرانه تر به طور مستقیم بر مصرف محصولات شیمیایی تاثیرگذار است، اما کشور چین اخیراً نرخ رشد سالانه ۸ درصد تا ۱۰ درصدی را در تولید محصولات شیمیایی تجربه کرده است؛ در نتیجه، پیش بینی می شود نرخ رشد تولید محصولات شیمیایی چین بین سال های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ به ۶ درصد کاهش یابد. در این گزارش با بررسی مشکلات پیش روی اقتصاد چین، اثرات آن بر صنعت محصولات شیمیایی مورد بررسی قرار می گیرد.

تهیه شده توسط فرح نگری امیکاس

اردیبهشت ۱۳۹۸

معاونت بررسی های اقتصادی

پس از ۳۰ سال رشد اقتصادی بالا در چین، اقتصاد این کشور نیاز به اصلاحات دارد. بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۷ تولید ناخالص داخلی واقعی در چین با نرخ متوسط سالانه ۸,۴ درصد رشد داشته است. با این حال، طبق برآوردها رشد تولید ناخالص داخلی چین در سال ۲۰۱۸ معادل ۶,۶ درصد بوده و انتظار می‌رود طی سال‌های آتی کندتر شود و در سال ۲۰۱۹ به ۶,۳ درصد، در سال ۲۰۲۰ به ۶,۱ درصد و در سال ۲۰۲۱ به ۶ درصد برسد.

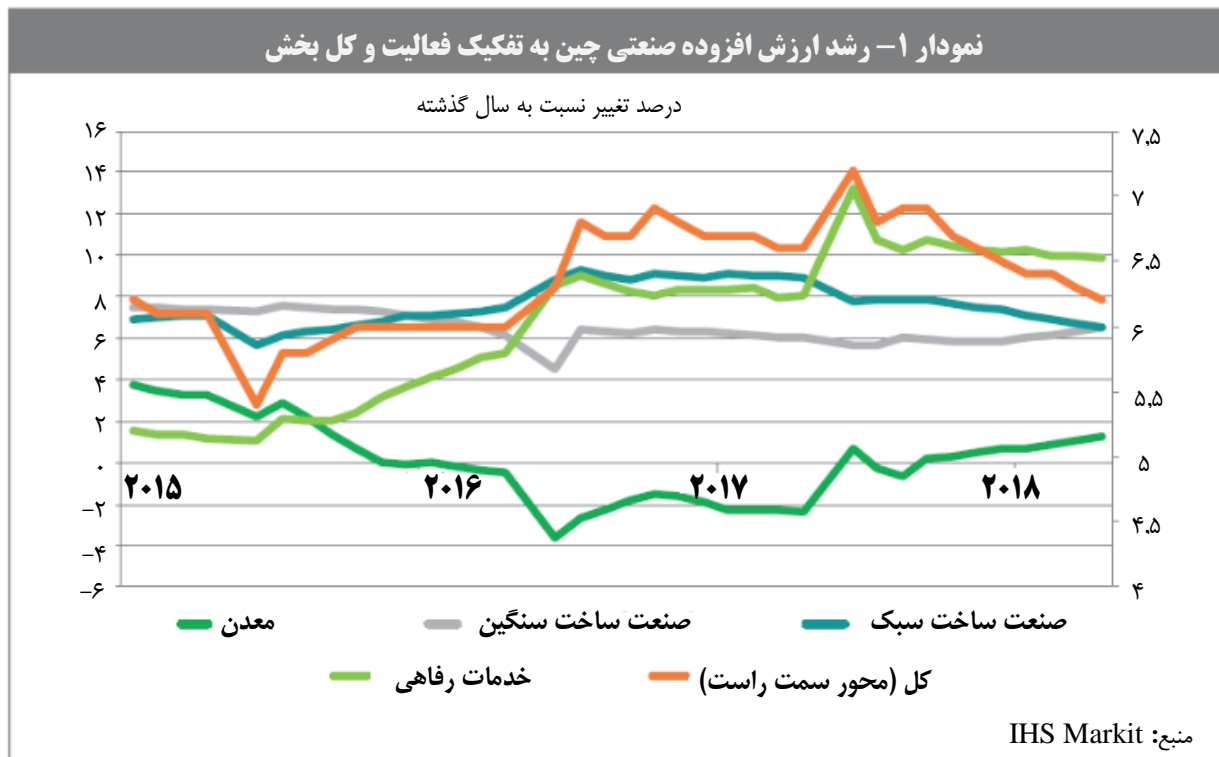
از جمله چالش‌های اقتصاد چین، بالا بودن حجم دارایی‌های غیر فعال^۱ - از جمله ظرفیت تولید بیش از اندازه و شرکت‌های غیررقابتی و آلودگی زیست محیطی قابل توجه است. صنعت ساخت طی پنج سال اخیر با رقابت بیش از حد، دست و پنجه نرم کرده که این امر عمدتاً به دلیل استراتژی‌های قیمت پایین و توسعه ظرفیت در این کشور بوده است. برای تغییر ساختار طرف عرضه، دولتمردان چینی سیاست کاهش بدهی‌ها و دارایی‌های غیرفعال بهینه را اجرا کرده‌اند. این تغییرات، ظرفیت تولید اضافی را کاهش داده و باعث خارج شدن برخی از شرکت‌های غیررقابتی از بازار شده است. در کوتاه مدت، این سیاست‌ها، کاهش رشد اقتصادی را موجب شده‌اند.

عامل کلیدی دیگری که اقتصاد چین را تحت تاثیر قرار می‌دهد، تقویت کمپین حمایت از محیط زیست چین پس از اوایل ۲۰۱۷ است. سخت‌گیری‌های حمایت از محیط زیست، هزینه‌های عملیاتی جدیدی را برای کسب و کارها ایجاد کرده و منجر به تعطیلی کارخانه‌ها در بخش‌های با آلودگی بالا، که متمرکز بر تولید صنعتی بوده‌اند، شده است. کنفرانس سالانه فعالیت اقتصادی ۲۰۱۷^۲ بر حفاظت از محیط زیست به عنوان یکی از مهم‌ترین سیاست‌های دولت طی سه سال آینده تاکید کرده است. این سیاست‌ها عمدتاً شرکت‌های خصوصی و کوچک را تحت تاثیر قرار می‌دهد و منجر به تعطیلی برخی از این کارخانه‌ها می‌شود. در مقابل، از آنجایی که شرکت‌های بزرگ قادر به نصب تجهیزات و ارتقا فناوری برای رسیدن به استانداردهای لازم هستند، می‌توانند در بازار بمانند و سودآوری داشته باشند.

از سال ۲۰۱۷ تاکنون مقررات زیست محیطی سختگیرانه، اثر منفی بر تولید صنعتی داشته است. همانطور که در نمودار ۱ نشان داده شده، رشد تولید صنعتی چین همچنان ضعیف باقی مانده و رشد تولید صنایع سبک هم کاهش یافته است. تحت این شرایط، رشد تولید مواد شیمیایی چین نیز کاهش یافته است. بعلاوه اختلافات تجاری اخیر بین آمریکا و چین، صادرات چین را کاهش داده است.

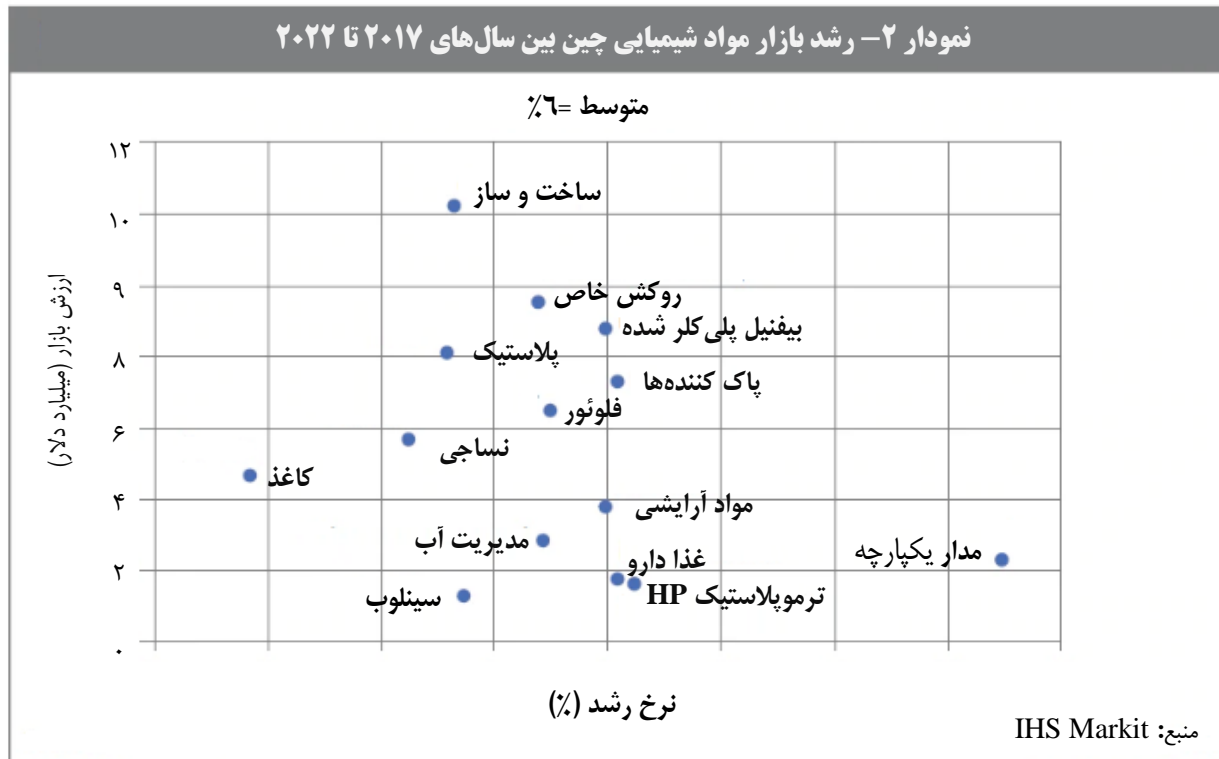
^۱ دارایی غیرفعال (Non-Performing Asset) به شرکت یا موسسه اعتباری اطلاق می‌گردد که برای مدت مشخصی نسبت سود یا سرمایه اوراق قرضه آن تغییر نکرده باشد.

^۲ The 2017 Annual Economic Work Conference

مواد شیمیایی به طور گسترده در بسیاری از بخش‌های اقلام مصرفی خانوار، لوازم مورد استفاده در منازل، مانند مواد شوینده، لوازم آرایشی و مواد غذایی فرآورده شده گرفته تا محصولات با تکنولوژی بالا مانند هواپیما و گوشی تلفن همراه، مورد استفاده قرار می‌گیرد. چین با سهم ۲۴ درصدی از مصرف مواد شیمیایی جهان در سال ۲۰۱۷، بزرگترین مصرف‌کننده این گروه از محصولات در جهان است. بنابراین، کاهش رشد اقتصادی چین به طور قابل توجهی بازار مواد شیمیایی جهان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

اگرچه، تولید ناخالص داخلی پایین تر و مقررات سخت‌گیرانه‌تر به طور مستقیم بر مصرف محصولات شیمیایی تاثیرگذار است، اما کشور چین اخیراً نرخ رشد سالانه ۸ درصد تا ۱۰ درصدی را در تولید محصولات شیمیایی تجربه کرده است؛ در نتیجه، پیش بینی می‌شود نرخ رشد تولید محصولات شیمیایی چین بین سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲ به ۶ درصد کاهش یابد (نمودار ۲).

نرخ‌های رشد تولید مواد شیمیایی در چین برحسب تولیدات صنعتی متفاوت است که از ۱,۷ درصد برای مواد شیمیایی کاغذی تا ۱۵ درصد برای مواد شیمیایی پردازشی مدار یکپارچه^۳ (IC) متغیر است. به عنوان مثال، مواد شیمیایی مورد استفاده در تولید کاغذ به دلیل دیجیتالی شدن کاهش یافته و منجر به کاهش رشد تولید صنعتی شده است. هزینه‌های در حال رشد نیروی کار چین نیز موجب شده، صنعت نساجی به آسیای جنوبی انتقال پیدا کند. در مقابل، مقررات زیست محیطی سختگیرانه موجب جایگزین کردن برخی محصولات شیمیایی مضر و ناسازگار با محیط زیست، مانند سفیدکننده‌های حاوی کلراید شده است.

اگرچه نرخ رشد متوسط برای تولید محصولات شیمیایی مورد استفاده در صنعت ساخت کاهش یافته است، اما برخی از بازارهای تولیدی چین همچنان در حال رشد هستند. به عنوان مثال، مواد شیمیایی برای کالاهای و خدمات شخصی، از جمله مواد آرایشی، غذا، داروها، طعم‌ها و رایحه‌ها با سرعت بیشتری در حال رشد هستند، زیرا که نسبت به تغییر تولید ناخالص داخلی انعطاف‌پذیری کمتری دارند. یکی دیگر از بازارهای با رشد بالا، مواد شیمیایی برای تولید مدارهای یکپارچه است. از آنجایی که اقتصاد چین شدیداً به واردات مدارهای یکپارچه وابسته است، دولت این کشور سیاستی را برای افزایش تولید داخلی این محصولات از ۲۰ درصد کنونی به حداقل ۵۰ درصد طی ۵ سال آینده، اتخاذ کرده است. رشد تولید محصولات شیمیایی

³ Integrated Circuit (IC)

معاونت بررسی های اقتصادی

الکترونیکی نیز با پیشرفت های فناوری بالا از جمله هوش مصنوعی^۴ و اینترنت اشیا^۵ برانگیخته می شود. در نتیجه این تحولات، چین در حال سرمایه گذاری برای صنایع تولیدی الکترونیکی است. کامپیوتری شدن و توسعه وسایل نقلیه الکترونیکی به طور قابل توجهی مصرف محصولات شیمیایی مدارهای یکپارچه را تحت تاثیر قرار می دهد. در سال های پیش رو، انتظار می رود بازار مواد شیمیایی مدار یکپارچه و نیمه هادی با افزایش ۱۵ درصدی همراه باشد و بازار مدار چاپی و مواد شیمیایی بسته بندی مدار یکپارچه، رشد ۸ درصدی را تجربه کند. انتظار می رود تولید ترموپلاستیک های با کارایی بالا که عمدتاً در خودروها و محصولات الکترونیکی مورد استفاده قرار می گیرند نیز با رشد سریعی همراه خواهند بود.

عامل دیگری که بازار محصولات شیمیایی را دستخوش تغییر قرار می دهد تکامل شیوه زندگی در چین و نگرش مصرف کننده است.

اختلافات تجاری بین آمریکا و چین ممکن است به طور غیرمستقیم مصرف برخی مواد شیمیایی را تحت تاثیر قرار دهد. به عنوان مثال، کاهش صادرات پلاستیک به ایالات متحده آمریکا، مصرف مواد افزودنی پلاستیک را در چین کاهش داده است. از آنجایی که چین بزرگترین تولیدکننده محصولات نهایی الکترونیکی است، افت صادرات این محصولات، مصرف محصولات شیمیایی الکترونیکی را کاهش می دهد. علاوه بر این، صادرات کمتر، تاثیر منفی بر اقتصاد چین خواهد داشت و موجب کاهش بیشتر مصرف داخلی محصولات شیمیایی خواهد شد.

بسیاری از کشورهای آسیایی دیگر که حجم بالایی از کالا را به چین صادر می کنند تحت تاثیر اقتصاد این کشور قرار دارند. به عنوان مثال، تایوان و کره جنوبی به ترتیب حدود ۳۰ درصد و ۴۰ درصد از حجم صادرات خود را به چین ارسال می کنند. سنگاپور و فیلیپین حدود ۲۰ درصد و ۳۰ درصد و ژاپن، مالزی، تایلند و اندونزی بین ۱۰ تا ۲۰ درصد از صادرات خود را به چین ارسال می کنند. بنابراین، هر کاهشی در اقتصاد چین تاثیر منفی بر این کشورها نیز خواهد داشت.

سایر کشورهای آسیایی غیر از چین، ۲۳ درصد بازار محصولات شیمیایی جهان را به خود اختصاص داده اند. محصولات شیمیایی مدار یکپارچه بزرگترین بخش این بازار، بخصوص در کشورهای شمال آسیا است. تایوان، ژاپن، کره جنوبی بزرگترین تولیدکنندگان مدار یکپارچه هستند که بسیاری از آنها به چین نیز صادرات دارند. با توجه به این که طی سال های اخیر صنعت الکترونیک چین رشد داشته، این کشورها صادرات مدار یکپارچه خود را به چین افزایش داده اند؛ اگرچه، با توجه به تقاضای چین برای مدارهای یکپارچه الکترونیکی، واردات مدار یکپارچه در حال کاهش است. از نوامبر سال ۲۰۱۸، واردات مدار یکپارچه چین از تایوان، کره جنوبی و ژاپن در حال کاهش بوده است. در دسامبر ۲۰۱۸ نسبت به دسامبر ۲۰۱۷، واردات مدار یکپارچه چین از تایوان حدود ۲۱ درصد، از کره جنوبی ۱۴ درصد و از ژاپن ۹ درصد کاهش داشته است. این روند حداقل تا نیمه اول سال ۲۰۱۹ ادامه خواهد داشت.

⁴ Artificial Intelligence

⁵ Internet of Things

معاونت بررسی های اقتصادی

آمارهای مرکز تجارت بین المللی نشان می دهد در سال ۲۰۱۸، کشور چین حدود ۳۱۳ میلیارد دلار مدارهای یکپارچه وارد کرده که ۳۱ درصد آن از کشور تایوان، ۲۶ درصد از کره، ۱۴ درصد از مالزی و ۸ درصد از ژاپن بوده است. در سال ۲۰۱۸، ۵۷ هزار دلار مدار یکپارچه از ایران نیز به چین صادر شده است.

کند شدن رشد اقتصادی چین نه تنها بازار محصولات شیمیایی در چین را تحت تاثیر قرار می دهد، بلکه کشورهای آسیایی که حجم تجارت بالایی با چین دارند، نیز از این موضوع متاثر خواهند شد. این کشورها باید با تحریک مصرف داخلی محصولات شیمیایی، خود را برای رشد اقتصادی پایین تر چین آماده کنند. بعلاوه، اختلافات تجاری بین آمریکا و چین می تواند وضعیت اقتصاد چین را وخیم تر کند، اگرچه هنوز اثر قطعی آن مشخص نیست.